

РАЗПОРЕЖДАНЕ

№ 9905

гр. София, 18.01.2024 г.

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 53 СЪСТАВ, в закрито заседание на осемнадесети януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: КОНСТАНТИН АЛ. КУНЧЕВ

като разгледа докладваното от КОНСТАНТИН АЛ. КУНЧЕВ Частно гражданско дело № 20231110165245 по описа за 2023 година

Образувано е по заявление на Ю.Б. срещу З. А. К. с ЕГН: ***** за издаване на заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 417 ГПК

сумите 3 472,32 лева (три хиляди четиристотин седемдесет и два лева и 32 стотинки), представляваща главница , ведно със законна лихва за период от 28.11.2023 г. до изплащане на вземането, сумата 1 092,85 лева (хиляда деветдесет и два лева и 85 стотинки), представляваща договорна лихва за период от 29.11.2021 г. до 15.08.2023 г., сумата 296,09 лева (двеста деветдесет и шест лева и 09 стотинки), представляваща мораторна лихва за период от 29.11.2021 г. до 13.11.2023 г., сумата 214,48 лева (двеста и четиринадесет лева и 48 стотинки), представляваща такса за период от 04.08.2021 г. до 10.01.2023 г., 157,42 лева (сто петдесет и седем лева и 42 стотинки), представляваща застраховки за период от 28.07.2021 г. до 23.12.2021 г., 24,00 лева (двадесет и четири лева), представляваща обезщетение за уведомяване за период от 21.09.2023 г. до 13.11.2023 г., както и държавна такса в размер на 105,14 лева (сто и пет лева и 14 стотинки) и адвокатско възнаграждение в размер на 675,43 лева (шестстотин седемдесет и пет лева и 43 стотинки).

Въз основа на така подаденото заявление е заповед за изпълнение е издадена само за **чистата главницата 3 472,32 лв.**, като лихви, такси и разноси заявлението следва да се отхвърли, доколкото процесния договор е недействителен по смисъла на чл. 22 ЗПК и по него се дължи връщане само на **чистата главница**.

Аргументите на съда за това са следните:

Първият решаващ въпрос: Длъжен ли е съдът служебно да се произнася относно **неравноправност на клауза в потребителски договор в заповедното производство и да**

следи за неговата недействителност по смисъла на чл. 22 ЗПК?

Във връзка с преюдициални запитвания по приложението на Директива 93/13/ЕИО е формирана многобройна практика на Съда на Европейския съюз, вкл. по въпроса, дали съдилищата са длъжни служебно, без наличие на възражение, да се произнесат относно неравноправност на уговорка в потребителски договор.

В решенията по дела C-40/08, C-137/08, C-168/05, C-240/98, C-243/08, C-244/98, C-397/11, C-415/11, C-472/11 и C-618/10 е прието, че Националният съд е длъжен служебно да преценява неравноправния характер на договорните клаузи, попадащи в приложното поле на Директива 93/13/ЕИО. В решения по дела C-618/10, C-243/08, C-472/11, C-397/11 е прието, че националният съд е длъжен да разгледа въпроса за неравноправните клаузи, когато са налице необходимите за това правни и фактически обстоятелства, а в решения по дела C-618/10 и C-473/00 се сочи, че Директива 93/13/ЕИО не допуска правна уредба на държава членка, която не дава възможност на съда в заповедното производство да преценява служебно или на който и да е друг етап от производството неравноправния характер на клауза, ако потребителят не подаде възражение, като са изложени следните съображения:

Следва да се припомни, че въведената с Директива 93/13 система на защита се основава на идеята, че потребителят е в положение на по-слаба страна спрямо продавача или доставчика от гледна точка както на преговорните си възможности, така и на степента си на информираност, като това го принуждава да приема предварително установените от продавача или доставчика условия, без да може да повлияе на съдържанието им (Решение от 27 юни 2000 г. по дело Océano Grupo Editorial и Salvat Editores, C-240/98-C-244/98, Recueil, стр. I-4941, точка 25, Решение от 26 октомври 2006 г. по дело Mostaza Claro, C-168/05, Recueil, стр. I-10421, точка 25, както и Решение от 6 октомври 2009 г. по дело Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, Сборник, стр. I-9579, точка 29).

С оглед на това положение на по-слаба страна член 6, параграф 1 от посочената директива предвижда, че неравноправните клаузи не са обвързващи за потребителя. Както е видно от съдебната практика, става въпрос за императивна разпоредба, с която се цели замяната на формалното равновесие, което договорът установява между правата и задълженията на съдоговорителите, с действително равновесие, което може да възстанови равенството между тях (вж. Решение по дело Mostaza Claro, посочено по-горе, точка 36, Решение по дело Asturcom Telecomunicaciones, посочено по-горе, точка 30, Решение от 9 ноември 2010 г. по дело VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, Сборник, стр. I-10847, точка 47 и Решение от 15 март 2012 г. по дело Pereničová и Perenič, C-453/10, точка 28).

За да се осигури защитата, която се цели с Директива 93/13, Съдът многократно е подчертавал, че неравноправното положение на потребителя спрямо продавача или доставчика може да се компенсира само с положителна и външна по отношение на самите страни по договора намеса (вж. Решение по дело Océano Grupo Editorial и Salvat Editores,

посочено по-горе, точка 27, Решение по дело Mostaza Claro, посочено по-горе, точка 26, Решение по дело Asturcom Telecomunicaciones, посочено по-горе, точка 31 и Решение по дело VB Pénzügyi Lízing, посочено по-горе, точка 48).

Именно с оглед на тези принципи Съдът е постановил, че националният съд е длъжен служебно да преценява неравноправния характер на договорните клаузи, попадащи в приложното поле на Директива 93/13, и по този начин да компенсира неравнопоставеността, съществуваща между потребителя и продавача или доставчика (вж. в този смисъл Решение по дело Mostaza Claro, посочено по-горе, точка 38, Решение от 4 юни 2009 г. по дело Pannon GSM, C-243/08, Сборник, стр. I-4713, точка 31, Решение по дело Asturcom Telecomunicaciones, посочено по-горе, точка 32 и Решение по дело VB Pénzügyi Lízing, посочено по-горе, точка 49).

Ето защо ролята, възложена на националния съд от правото на Съюза в разглежданата област, не се ограничава само до правото да се произнесе относно евентуално неравноправния характер на договорна клауза, а също включва задължението служебно да разгледа този въпрос, когато са налице необходимите за това правни и фактически обстоятелства (вж. Решение по дело Pannon GSM, посочено по-горе, точка 32).

При това положение обаче следва да се констатира, че процесуална уредба, която не дава възможност на съда в заповедното производство, макар да е установил наличието на всички необходими за това правни и фактически обстоятелства, да преценява служебно *in limine litis* или на който и да е друг етап от производството неравноправния характер на клаузите в договор между продавач или доставчик и потребител, ако последният не подаде възражение, може да накърни ефективността на защитата, която Директива 93/13 цели да установи (вж. в този смисъл Решение от 21 ноември 2002 г. по дело Cofidis, C-473/00, Recueil, стр. I-10875, точка 35, както и Решение по дело C-618/10).

Всъщност предвид цялата система, развитието и особеностите на заповедното производство, има немалък риск съответните потребители да не подадат изискваното възражение било поради твърде краткия срок, предвиден за тази цел, било защото може да се откажат да бранят правата си предвид разходите, които евентуалното исково производство би създавало над размера на оспорваното задължение, било защото не знаят правата си или не осъзнават обема им, или пък поради ограниченото съдържание на подадената от продавача или доставчика молба за издаване на заповед за изпълнение и съответно поради непълнотата на сведенията, с които разполагат.

В този смисъл за продавача или доставчика би било достатъчно да подаде молба за издаване на заповед за изпълнение вместо иск по общия граждански ред, за да лиши потребителя от предимствата на защитата, която Директива 93/13 цели да установи; това е и в разрез със съдебната практика на Съда, съгласно която специфичните характеристики на съдебното производство между продавача или доставчика и потребителя, което протича съгласно националното право, не могат да представляват фактор, който би могъл да засегне правната защита, от която се ползва потребителят по силата на разпоредбите на тази директива (Решение по дело Pannon GSM, посочено по-горе, точка 34).

Тези изводи са още веднъж препотвърдени с решение от 18.02.2016 г. по дело C-49/14 г. на СЕС, с което категорично се посочва, че ефективна защита на произтичащите от тази директива права може да бъде гарантирана само при условие че системата на националното процесуално право позволява в рамките на заповедното производство или на това по изпълнението на заповед за плащане да се извърши служебен контрол относно евентуално неравноправния характер на клаузите, съдържащи се в разглеждания договор.

В тази връзка следва да се съобрази и Решение от 20.09.2018 г. по дело C- 448/17, с което се приема че, когато на етапа на изпълнението на заповедта за изпълнение не се предвижда осъществяването на служебен контрол от съда за евентуални неравноправни клаузи в разглеждания договор, трябва да се счете, че една национална правна уредба засяга ефективността на защитата, търсена с Директива 93/13, когато не предвижда такъв контрол на етап на издаването на заповедта за изпълнение или когато предвижда такъв контрол само на етапа на възражението срещу издадената заповед, ако съществува немалък риск потребителят да не подаде изискваното възражение било поради твърде краткия срок, предвиден за тази цел, било предвид разходите, които евентуалното исково производство би създавало с оглед на размера на оспорваното задължение, било защото националното законодателство не предвижда задължение за съобщаване на потребителя на цялата необходима информация, която да му позволи да определи обхвата на правата си. При това положение съществуването на такъв контрол само на етапа на възражението може да запази полезното действие на Директива 93/13 само ако потребителите не бъдат разубедени да подадат такова възражение. В случая обаче разглежданата в главното производство национална правна уредба предвижда срок от едва петнадесет дни, в който потребителят може да подаде възражение срещу заповедта за изпълнение, и освен това изисква от него да мотивира по същество възражението си. Следователно при наличието на такава правна уредба съществува немалък риск потребителят да не подаде възражение и следователно съдът да не осъществи служебно контрол за липсата на неравноправна клауза в съответния договор.

Това становище е утвърдено и с Определение от 28.11. 2018 г. по дело C-632/17 на Съда на ЕС, с което се изложиха и следните аргументи: По отношение на правото на ефективни правни средства за защита следва да се отбележи, че задължението, произтичащо от член 7, параграф 1 от Директива 93/13, да се предвидят процесуални правила, позволяващи да се осигури защитата на правата, които правните субекти черпят от Директива 93/13, в случай на използване на неравноправни клаузи, включва изискването за наличие на право на ефективни правни средства за защита, закрепено и в член 47 от Хартата на основните права. Правото на ефективни правни средства за защита трябва да важи както при определянето на юрисдикциите, компетентни да разглеждат искове, основани на правото на Съюза, така и при определянето на процесуалните правила, приложими за подобни искове. Така, за да се определи дали производство като главното е в нарушение на изискванията, свързани с правото на ефективни правни средства за защита, запитващата юрисдикция трябва да определи дали правилата на производството по възражение, предвидени в националното

право, не пораждат немалък риск съответният потребител да не подаде изискваното възражение (решение от 13 септември 2018 г., Profi Credit Polska, C 176/17, EU:C:2018:711, т. 59 и 61).

След като по време на първия етап от производството националната юрисдикция не разполага с данните, които биха ѝ позволили да се увери, че задълженията за информиране на потребителя по смисъла на член 10 от Директива 2008/48 са били изпълнени, тъй като заповедта за изпълнение се издава само въз основа на проверка на формалната редовност на извлечението от счетоводните книги на банката, и след като правилата за упражняване на правото за подаване на възражение срещу такава заповед не позволяват, поради същите причини, каквито бяха изложени в точки 46—48 от настоящото определение, да се осигури спазването на правата, които потребителят черпи от тази директива, член 10 от Директива 2008/48 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство.

Следва да се съобрази и решение от 21.04.2016 г. по дело C-377/14г. на СЕС, с което се приема, че Съдът многократно е припомнял, че националният съд е длъжен да провери служебно дали са нарушени някои разпоредби на правото на Съюза в областта на защитата на потребителите (в този смисъл относно Директива 93/13 вж. решение от 4 юни 2009 г., Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, т. 32, относно Директива 85/577/ЕИО на Съвета от 20 декември 1985 година относно защита на потребителите във връзка с договорите, сключени извън търговския обект (ОВ L 372, стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 188), вж. решение от 17 декември 2009 г., Martín Martín, C-227/08, EU:C:2009:792, т. 29 и относно Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 май 1999 година относно някои аспекти на продажбата на потребителски стоки и свързаните с тях гаранции (ОВ L 171, стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 5, стр. 89) вж. решение от 3 октомври 2013 г., Duarte Hueros, C-32/12, EU:C:2013:637, т. 39).

Както отбелязва генералният адвокат в точка 51 и сл. от заключението си, това изискване е обосновано със съображението, че съгласно постоянната практика на Съда системата на защита се основава на идеята, че потребителят е в положение на по-слаба страна спрямо продавача или доставчика, от гледна точка както на възможностите си да преговаря, така и на степента си на информираност, което го принуждава да приеме условията, установени предварително от продавача или доставчика, без да може да повлияе на съдържанието им (решение от 1 октомври 2015 г., ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, т. 39 и цитираната съдебна практика).

В това отношение предоставената преди или по време на сключването на договора информация относно условията на договора и последиците от сключването му е от основно значение за потребителя. Именно въз основа на тази информация последният решава дали желае да се обвърже с условията, предварително изготвени от продавача или доставчика (вж. в този смисъл решение от 16 януари 2014 г., Constructora Principado, C-226/12, EU:C:2014:10, т. 25 и цитираната съдебна практика).

От друга страна, съществува немалък риск, по-специално поради незнание, потребителят да не се позове на правната норма, предназначена да му предостави защита (решение от 4 юни 2015 г., Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, т. 42 и цитираната съдебна практика). От това следва, че на потребителя не би могло да се предостави ефективна защита, ако националният съд не е длъжен да преценява служебно дали са спазени изискванията, произтичащи от нормите на Съюза в областта на защитата на потребителите (вж. по аналогия решение от 4 октомври 2007 г., Rampion и Godard, C-429/05, EU:C:2007:575, т. 61 и 65).

Следва категорично да се отрече разграничение, което се опитва да се прокара в изолирани съдебни актове, между императивните норми, които са приети в обществен интерес и на които съдът може служебно да се позове и норми приети в интерес на определена категория лица, за които съдът не следял служебно. Това становище отдавна е отречено и то със задължително тълкуване на СЕС, което важи за всички страни членки на ЕС. Няма съмнение, че разпоредбите, предвидени в европейското законодателство за защита на потребителите са част от свърхимперативните норми, попадащи в понятието обществен ред, за които съдът има задължение на всеки етап от производството, включително на фаза заповедно производство служебно да следи.

Съгласно постоянната практика на Съда на ЕС въпросът дали дадена договорна клауза **трябва да бъде обявена за неравноправна следва да се приравни на въпрос от обществен ред**, тъй като националният съд е длъжен служебно да преценява неравноправния характер на договорните клаузи, попадащи в приложното поле на Директива 93/13 (вж. в този смисъл решения **от 14 юни 2012 г., Banco Español de Crédito, C-618/10**, EU:C:2012:349, т. 44 и от 30 май 2013 г., Asbeek Brusse и de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, т. 40, 41 и 44). В този смисъл изрично е обобщена и съдебната практика на съда на ЕС в Решение от 7.08. 2018 година по съединени дела C-96/16 и C-94/17 на съда на ЕС.

Въпросът относно целта на Директива 87/102 се поставя в специфичния контекст на практиката на Cour de cassation (Франция), който както произтича от решението за препращане, и по-специално от становището на френското правителство, провежда разлика между императивните норми за регулиране, които са приети в обществен интерес и на които съдът може служебно да се позове, и тези, които са императивни норми за защита, приети в интерес на определена категория лица, които единствени могат да се позоват на тях, за да упражнят правата си. **Уредбата относно потребителския кредит спада към последните.**

Съдът обаче нееднократно е приемал, че както е видно от съображенията на Директива 87/102, същата е приета за постигане на двойна цел — **да гарантира, от една страна, изграждането на общия пазар на потребителски кредити (трето и четвърто съображение), и от друга страна, да се защитят потребителите**, вземащи подобни кредити (шесто, седмо и девето съображение) (Решение от 23 март 2000 г. по дело Berliner Kindl Brauerei, C-208/98, Recueil, стр. I-1741, точка 20 и Решение от 4 март 2004 г. по дело Cofinoga, C-264/02, Recueil, стр. I-2157, точка 25).

Първоначално препращащият съд пита дали практиката на Съда във връзка с възможността съдията служебно да посочи разпоредби от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273), следваща по-специално от Решение от 27 юни 2000 г. по дело Océano Grupo Editorial и Salvat Editores (C-240/98 до C-244/98, Recueil, стр. I-4941) и Решение от 21 ноември 2002 г. по дело Cofidis (C-473/00, Recueil, стр. I-10875), **може да бъде отнесена към Директива 87/102.**

В точка 26 от Решението по дело Océano Grupo Editorial и Salvat Editores, посочено по-горе, Съдът приема, че целта, преследвана от член 6 от Директива 93/13, която изисква от държавите-членки да предвидят, че включените неравноправни клаузи в договори не са обвързващи за потребителя, не може да бъде постигната, ако последните са **задължени сами да изтъкват неравноправния характер на клаузите.** В споровете, в които търсената сума често не е висока, възнаграждението на адвокатите може да надвишава интереса, което да възпре потребителя да се защитава от прилагането на неравноправна клауза. Макар в много държави-членки процесуалните правила действително да позволяват при подобни спорове частноправните субекти да се защитават сами, съществува немалък риск именно поради незнание потребителят да не се позове на неравноправния характер на клаузата, която му е противопоставена. Следователно ефективна защита на потребителя може да бъде постигната само ако на националния съд бъде призната възможността служебно да прави преценка на подобна клауза. Като се позовава на тази точка от Решение по дело Océano Grupo Editorial и Salvat Editores, посочено по-горе, в точка 33 от Решението по дело Cofidis, посочено по-горе, Съдът потвърждава, че така признатата възможност на съда за служебна проверка на неравноправния характер на дадена клауза се приема като необходима за гарантирането на ефективната защита на потребителя с оглед по-специално на немалкия риск последният да не познава правата си или да среща затруднения при упражняването им (вж. също Решение от 26 октомври 2006 г. по дело Mostaza Claro, C-168/05, Recueil, стр. I-10421, точка 28). В този смисъл Решение от 4.10.2007 г. по дело C-429/05 на СЕС.

Същевременно в т. 1 по дело C-472-11 е прието, че за да може да изведе последиците от констатирането на неравноправния характер на договорна клауза, националният съд, който е направил служебно тази констатация, **не е длъжен да чака потребителят, който е информиран за правата си,** да направи изявление, с което иска отмяна на посочената клауза. Принципът на състезателност обаче изисква националният съд, който е констатирал служебно неравноправния характер на договорна клауза, да уведоми за това страните по спора и да им даде възможност да обсъдят този въпрос при условията на състезателност по предвидения от националните процесуални разпоредби ред.

А в т. 2 от решение по дело C-243/08. е прието, че националният съд е длъжен да разгледа служебно неравноправния характер на договорна клауза, когато са налице необходимите за това правни или фактически обстоятелства.

С оглед на изложеното няма съмнение, че съдът в заповедното производство, при проверката по чл. 411, ал. 2, т. 2 ГПК, следи служебно и за наличието на неравноправни

клаузи в договора за потребителски кредит. При това положение ако съдът констатира служебно че клауза, от която произтича претендирано вземане в заповед за изпълнение, е евентуално неравноправна, е длъжен да откаже издаване на заповед за изпълнение за това вземане. Тази проверка при заявлението по чл. 410 ГПК обхваща само изложените твърдения за обстоятелства, от които произтичат вземанията. При това ако съдът констатира, че тази клауза е във вреда на длъжника, не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя, следва да направи извод за нейната евентуална неравноправност. Останалите предпоставки, за да се установи, че клаузата е неравноправна, поради което нищожна на това основание, са относителни - тоест подлежат на обсъждане и доказване от страните. В тази връзка съдът следва да даде възможност на страните, при условията на състезателно начало и събиране на доказателства, да обсъдят констатациите на съда.

Констатацията на съда обаче за евентуалната неравноправност на дадена клауза е достатъчно основание за съда да откаже издаване на заповед за изпълнение и да отхвърли заявлението. Този извод произтича пряко от закона (чл. 411, ал. 2, т. 2 ГПК). При тази хипотеза съдът следва да даде указание на заявителя, че може да предяви осъдителен иск, като при условията на състезателно начало страните могат да обсъдят поставените въпроси от съда, свързани с евентуалната неравноправност на клаузи в договора с участието и на длъжника. В тази хипотеза следва да намери приложение разпоредбата на чл. 415, ал.1, т. 3 ГПК, която е приета с ДВ, бр.86 от 2017 г.

Смисълът на новата разпоредба на закона съобразява задължителната тълкувателна практика на СЕС и дава възможност на съдът да уведоми страните за националния съд, който е констатирал служебно неравноправния характер на договорна клауза, да уведоми за това страните по спора и да им даде възможност да обсъдят този въпрос при условията на състезателност по предвидения от националните процесуални разпоредби ред, което е изискване на диспозитива на т. 1 по дело С-472-11 на СЕС.

Съдът е длъжен служебно да следи за спазване на императивните разпоредби на чл. 19, чл.10а, чл.22 и чл. 33 ЗПК. Съгласно постоянната практика на Съда на ЕС въпросът дали дадена договорна клауза трябва да бъде обявена за неравноправна следва да се приравни на въпрос от обществен ред, тъй като националния съд е длъжен служебно да преценява неравноправния характер на договорните клаузи, попадащи в приложното поле на Директива 93/13. В този смисъл изрично е обобщена и съдебната практика в Решение от 7.08.2018 г. по съединени дела С-96/16 и С-94/17 на Съда на ЕС. Преценката за спазване на посочените разпоредби е възможно да се направи само на база на твърденията в заявлението, от които произтичат вземанията, като съдът може да съобрази и представените към заявлението договор и общи условия по аргумент от чл. 410, ал. 3 ГПК. Това задължение на съда да следи служебно за неравноправни клаузи в заповедното производство произтича пряко от целта на Директива 93/13/ЕИО и Директива 2008/48 да се осигурява минималната процесуална гаранция за ефективна защита на правата и интересите на потребителите. **Този принцип е въздигнат и в основен принцип на гражданския процес,**

което следва от изричната разпоредба на чл. 7, ал.3 ГПК.

В тази връзка съдът съобрази, че за клаузи в договора за потребителски кредит, с които се предвиждат допълнителни такси за различни услуги или за неизпълнение на различни главни или акцесорни задължения по договора за кредит, съществува обоснована вероятност, че са неравноправни и имат за цел единствено да заобикалят императивните разпоредби на чл. 19, чл.10а, чл.22 и чл. 33 ЗПК. Този извод се налага предвид константната съдебна практика на съдилищата по тези каузи, формирана както в исковото така и в заповедното производство. При съобразяване характера на правоотношението и вида на клаузите, съдът приема, че съществува значителен риск за увреждане правата на потребителя с тях, поради което с оглед осигуряване ефективната защита на потребителя и спазване на основния принцип в гражданския процес за тези вземания заповед за изпълнение не следва да се издава. В тази връзка следва да се съобрази Решение от 20.09.2018 г. по дело С-448/17 на СЕС.

По тази причина вземанията, произтичащи от такива клаузи не могат да се отнесат към категорията на безспорните вземания, тъй като съществува значителен риск за увреждане правата на потребителя с тях, поради което не могат да бъдат защитени по реда на заповедното производство. **В този смисъл изрично и Определение от 17 януари 2023 г. по дело С-379/21 на СЕС.**

При това отговора на въпроса е, че съдът следи служебно и в заповедното производство за нарушение на чл. 22 ЗПК и прилага последиците на чл. 23 ЗПК, но само ако самото нарушение е видно от самия догоовр и общите условия към него.

-

В този смисъл константна практика: Определение № 1688 от 10.07.2023 г. на ОС - Пловдив по в. ч. гр. д. № 1729/2023 г. ,Определение № 327 от 12.05.2022 г. на ОС - Перник по в. ч. гр. д. № 216/2022 г. Определение № 2153 от 6.06.2023 г. на ОС - Варна по в. ч. гр. д. № 1003/2023 г. Определение № 658 от 29.11.2022 г. на ОС - Сливен по в. ч. гр. д. № 480/2022 г. Определение № 699 от 1.09.2022 г. на ОС - Шумен по в. ч. гр. д. № 326/2022 г.

Аргументи в този смисъл и в ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ 1 от 27.04.2022 г. на ОСГТК на ВКС.

Заявителя е представил Договор за кредитна карта MASTERCARD MK171842 от 16.10.2020 г., въз основа на който претендира своите вземания.

На първо място от договора изобщо не видно как се определя ГПР. На второ място разпореждането на съда изобщо не изпълнено в пълнота. Това което е изпълнено става ясно, че в ГПР застраховката не е включена, макар да е част от вяска месечна вноска.

При изчислението на ГПР обаче застрахователната премия не е включена като разход по кредита, добавена към общия размер на кредита.

От формулировката на чл. 10 от договора като е посочен само процент ГПР, но не са посочени конкретно разходите, които са взети в предвид се нарушава изискванията на правото на ЕС в този смисъл - **Решение от 20 септември 2018 г. по дело C-448/17.**

Нещо повече в нарушения на изискванията за формиране на ГПР разхода за застраховка е прибавен към размера на кредита, а не към размера на разходите по – този начин посоченото ГПР е неправилно изчислено и очевидно е по-ниско от действителното.

В този смисъл следва да се съобрази, че с Решение на Съда на ЕС от 20.09.2018 г. по дело C-448/17: е прието и следното:

66 Следва да се добави, че **на непосочването на ГПР в договор за кредит трябва да се приравни ситуация като тази по главното производство, в която договорът съдържа само математическа формула за изчисляването на този ГПР, без обаче да предоставя необходимите за това изчисляване данни.**

67 Всъщност в подобна ситуация не може да се счете, че потребителят е напълно запознат с условията по бъдещото изпълнение на подписания договор към момента на сключването му и следователно, че разполага с всички данни, които могат да имат отражение върху обхвата на задължението му.

В представения договор за потребителски кредит е посочен годишен процент на разходите /ГПР/ като абсолютна процентна стойност – 7, 46 %, но от съдържанието му и от данните по делото се установява, че при изчисляването не е включена уговорената застрахователна премия, тъй като тя е отнесена към отпусната сума, а не към разходите. Това е от съществено значение за определяне на ГПР, тъй като би довело до различен от посочения размер на ГПР.

В Решение на съда (СЕС) от 21 април 2016 г. по дело C-377/14 е прието, че член 3, буква л) и член 10, параграф 2 от Директива 2008/48, както и точка I от приложение I към тази директива трябва да се тълкуват в смисъл, че общият размер на кредита и размерът на усвояването включват всички предоставени на разположение на потребителя суми и поради това не включват тези, които заемодателят използва за покриване на свързаните със съответния кредит разходи и които на практика не се изплащат на потребителя.

Посочено е още, че не би могло общият размер на кредита по смисъла на член 3, буква л) и член 10, параграф 2 от Директива 2008/48 да включва която и да било от сумите, предназначени за изпълнение на задълженията, поети във връзка със съответния кредит, като административните разходи, лихвите, комисионите и всякакви други видове разходи, които потребителят следва да заплати. Незаконосъобразното включване в общия размер на кредита на сумите, попадащи в общите разходи по кредита за потребителя, задължително би довело до изчисляване на по-нисък ГПР, тъй като при изчисляване на последния се взема предвид общият размер на кредита.

В случая от представените по делото договор за потребителски кредит и приложенията към

него, прави впечатление, че застрахователната премия е включена към главницата, която се отпуска на заявителя, а не към разходите, като видно и от твърденията в заявлението **договорната възнаградителна лихва се дължи върху предоставената от кредитополучателя главница, включваща както суми за лично ползване, така и такива за заплащане на задълженията по застрахователната премия, което е и противоречие на добрите нрави.**

Тези обстоятелства, както и фактът, че липсва ясно и точно посочване в договора за потребителски кредит на компонентите, довели до формиране на договорния ГПР, пораждат съмнения дали потребителят е могъл да прецени икономическите последици от сключването на договора. Регламентираните от законодателя стандарти за защита целят ефективна закрила на потребителя съобразно неговите права и интереси, като бъде осигурена в пълна степен информираност на потребителя относно съществените условия на предлаганите от кредитора продукти, като по този начин бъде постигната целта, посочена от законодателя в чл. 2 от ЗПК. На същия следва да бъде осигурена възможност да познава своите права и задължения по договора за кредит, поради което договорът следва да съдържа цялата необходима информация относно условията и стойността на кредита по ясен и непротиворечив начин – в това число и вида на отделните елементи, които са довели до формиране на конкретния ГПР, както и начинът за това. **Описаните нарушения водят до извода, че е налице нарушение на чл. 11 ал. 1 т. 10 от ЗПК, само на това основание.**

На следващо място следва да се съобрази дали правилно е посечен ГПР в договора, тъй като при посочен по – нисък процент на годишните разходи от реалния също е налице нарушение на чл. 11 ал. 1 т. 10 от ЗПК.

Целта на ГПР следва да се изведе от Съображения 19, 20, от Директива 2008/48, които гласят следното:

„(19) За да се даде възможност на потребителите да взимат своите решения при пълно знание за фактите, те следва да получават адекватна информация относно условията и стойността на кредита и относно техните задължения, преди да бъде сключен договорът за кредит, която те могат да вземат със себе си и да обмислят. С оглед осигуряване на възможно най-пълна прозрачност и сравнимост на предложенията за сключване на договор, тази информация следва да включва по-специално годишния процент на разходите [(ГПР)], приложим за кредита и определян по еднакъв начин навсякъде в [Европейския съюз]. [...]

(20) Общите разходи по кредита за потребителя следва да включва всички разходи, включително лихва, комисиони, такси, заплащане за кредитни посредници и всякакви други видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит, с изключение на нотариални разходи. [...]

Съгласно Чл.3 от Директивата, буква ж) **„общи разходи по кредита за потребителя“ означава всички разходи, включително лихва, комисиони, такси и всякакви други видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит и които са известни на кредитора,** с изключение на нотариалните разходи; разходите за

допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, по-специално **застрахователни премии**, също се включват, ако в допълнение към това сключването на договор за услугата е задължително условие за получаване на кредита или получаването му при предлаганите условия;

Според практиката на СЕС – **решение по дело C-686/2019** г., в понятието "общи разходи по кредита за потребителя" се обозначават всички разходи, които потребителят е длъжен да заплати по договора за кредит и които са известни на кредитора, включително комисионите, които кредитополучателят е длъжен да заплати на кредитора. Очевидно застрахователната премия е известна на кредитора, тъй като е включена в погасителния план.

Следва да се съобрази **Определение от 16.11.10г. по дело C – 76/10 – на СЕС**, което предвижда, че Директива 87/102 за потребителския кредит, изменена с Директива 98/7/ЕО /сега директива 2008/48/ЕО/ трябва да се тълкува в смисъл, че **позволява на националния съд служебно да прилага разпоредбите**, които транспонират във вътрешното право чл.4 от последната директива и предвиждат, че непосочване на ГПР в договор за потребителски кредит, предоставеният кредит се счита за освободен от лихви и разноски. **ГПР е уреден свръх повелителни норми на закона – чл.19, ал. 4 ГПК, поради което съдът следи служебно за нейното спазване.**

В този смисъл изрично следва да се съобрази и **Решение от 21 април 2016 г. по дело C-377/14, с което се прима**, че Член 10, параграф 2 от Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета трябва да се тълкува в смисъл, че **изисква националният съд**, сезиран със спор относно вземания, възникнали в резултат на договор за кредит по смисъла на тази директива, да проверява служебно дали е **изпълнено предвиденото в посочената разпоредба задължение за предоставяне на информация и да вземе мерките**, предвидени в националното право в случай на неизпълнение на това задължение, стига санкциите да отговарят на изискванията по член 23 от посочената директива.

В ГПР следва по ясен и разбираем за потребителя начин да са включени всички разходи, които длъжникът ще направи и, които са пряко свързани с кредитното правоотношение. **Съгласно чл. 21, ал. 1 ЗПК**, всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна. В този смисъл, като не е включил такса в общата сума, дължима от потребителя, кредиторът е заобиколил изискванията на закона за точно посочване на финансовата тежест на кредита за длъжника, поради което клаузите от договора, касаещи общата сума за погасяване и годишният процент на разходите, са нищожни.

Следва да се има предвид, че е уговорено сключване и заплащане на застраховка, по която бенефициер не е длъжника, а кредитодателя. В случая, налице застраховка в полза на кредитор, сключена от длъжник по смисъла на чл. 383 КЗ, а не застраховка, сключена от кредитор за обезпечение по чл. 382 КЗ. Описаната допълнителна услуга по финансиране на

заплащането на дължимата застрахователна премия от кредитодателя, сама по себе си представлява договор за потребителски кредит, а с уговарянето дължимото възнаграждение за застрахователната премия да се разсрочи и да се включи в размера на погасителните вноски, се заобикаля разпоредбата на ЗПК за единната формула за изчисление на ГПР.

Отделно в счетоводството на банката вземанията за застраховката, фигурират като главници по Договора за кредит и върху тях неоснователно се начисляват възнаградителни лихви и обезщетения за забава, независимо, че същите имат различни основания от главницата, за която следва да се счита само отпуснатата сума по кредита. Също така стойностите на застрахователните премии по тази застраховка, са неоправдано високи, съобразно отпуснатата сума и периода на действие на договора.

В случая при законосъобразното изчисляване на ГПР е нужно към лихвата да се добави и разходите по договора за допълнителни услуги, като при това се формира годишен процент на **разходите от 27,9 %**, който е значително по-висок от посочения в договора, достъпен на https://www.calculator.bg/1/crediten_gpr.html

С оглед изложеното, задължението по чл. 4, ал. 2 от договора не е свързано с неизпълнението на договора, а представлява разход по смисъла на чл. 19, ал. 1 ЗПК, който не е включен в годишния процент на разходите, нито в общата сума на заем, дължима от потребителя към деня на сключването. Въпреки че формално в договора са посочени годишен процент на разходите и общ размер на задължението, без включването в тях на обсъжданата сума, те не могат да изпълнят отредената им функция - да дадат възможност на потребителя, по ясен и достъпен начин, да се запознае с произтичащите за него икономически последици от договора, въз основа на което да вземе информирано решение за сключването му.

Дължимостта на разходите по договора за застраховка, са включена и в погасителния план, като огромна част от вяска месечна вноска. **Тоест е очевидно известно на кредитора, че този разход, ще възникне.** Освен това е ясно, че условията на кредита са такива само при отпускането му при условията на приемане на застраховката. Това е така защото общите условия и индивидуалната бланка с условия на договора за изработени от кредитодателя и те са стандартни и се прилагат без значение волята желанието на кредитополчател, в този смисъл са задължителни за него.

Целта е да се осигури по голяма доходност от предоставения кредит, която е отвъд законовите предели, като това се прикрие като обезщетение, като затова се използва заобикаляне на закона и цели въвеждане потребителя в заблуждение за крайния размер на дължимата сума. Нарушава се и конкурентния кредитен пазар, тъй като при сходни условия потребителя ще избере този продукт заради по-ниския ГПР и ГЛП, но те се дължат нелихвените разходи, които не са включени в ГПР и утежняват размера на дължимата сума без да фигурират в задължителните ориентири за потребителя.

Когато не са включени всички разходи в ГПР кредитодателят е въвел в заблуждение

потребителя и е посочил по-нисък ГПР от реалния. **В този смисъл Решение от 15 март 2012 г. по дело С-453/10 на СЕС, в което е посочено че:** Търговска практика като разглежданата по делото в главното производство, състояща се в посочването в договор за кредит на по-нисък от действителния годишен процент на разходите, **трябва да се окачестви като „заблуждаваща“** по смисъла на член 6, параграф 1 от Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и за изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета („Директива за нелоялните търговски практики“), **доколкото тя подтиква или е възможно да подтикне средния потребител да вземе решение за сделка, което в противен случай не би взел.**

Идентични случаи на недействителност, поради неправилно посочен ГПР, тъй като не е включен размерът на застраховката в общия размер на разходите виж и в новата практика на ВКС. – Решение № 50056 от 29.05.2023 г. по т.д. № 2024 / 2022 г. ВКС, Съгласно приложимата разпоредба на чл. 22 ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен, когато не са спазени императивните законови изисквания към формата и съдържанието на договора за потребителски кредит, установени в защита на потребителите, а именно изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 – 9.

Като законосъобразни, следва да се споделят и изводите на въззивния съд, че процесният договор за потребителски кредит е недействителен, на осн. чл. 22 ЗПК., тъй като не отговаря на изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, относимо към съдържанието му, а именно в него липсва посочване на годишния процент на разходите по кредита, изчислен към момента на сключването на договора, съобразно установената методика в Приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 ЗПК. В този смисъл и Определение № 1075 от 17.11.2023 г. по т.д. № 2743 / 2022 г. на I т.о. ВКС и Определение № 1020 от 13.11.2023 г. по т.дело № 203/2023 г. на I т.о. ВКС.

Констатираното нарушение на уредбата изразяващо се в липсата на разход в договора при изчисляването на ГПР е в противоречие с императивната разпоредба на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, водещо до недействителност на договора на основание чл. 22 от ЗПК – виж **определение № 50685 от 30.09.2022 г. по гр. д. № 578/2022 г. на III г. о. на ВКС по идентични уговорки**, в което е посочено, че съгласно в чл. 3, буква „ж“ на Директива 2008/48/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета. Според тази норма „общи разходи по кредита за потребителя“ означава всички разходи, включително лихва, комисиони, такси и всякакви други видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит и които са известни на кредитора, с изключение на нотариалните разходи; разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, по-специално застрахователни премии, също се включват, ако в допълнение към това сключването на договор за услугата е задължително условие за получаване на кредита или получаването му при предлаганите условия. В случая получаването на кредита при предлаганите условия/т.2 от условията по договора/ включва заплащането на застрахователна премия за покупка на застраховка „Защита на плащанията“. Следователно застрахователната премия представлява разход, който е следвало да бъде включен в ГПР и липсата на този разход в договора при изчисляването на ГПР е в противоречие с императивната разпоредба на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, водещо до

недействителност на договора на основание чл. 22 от ЗПК.

В този смисъл и решение № 261440 от 4.03.2021 г. на СГС по в. гр. д. № 13336/2019 г., решение № 3321 от 21.11.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 8029/2021 г.

В този смисъл по идентични договори и трайната съдебна практика –

Определение № 537 от 18.08.2023 г. на ОС - Шумен по в. ч. гр. д. № 356/2023 г.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 9182 от 28.07.2023 г. по в.г.д № 20231100507474 / 2023 г.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 11696 от 05.10.2023 г. по Въззивно частно гражданско дело № 20231100510866 / 2023 г. СГС, ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 14454 от 29.11.2023 г. по Въззивно частно гражданско дело № 20231100512950 / 2023 на СГС, ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 14333 27.11.2023 г. по Въззивно частно гражданско дело № 20231100512374 / 2023 СГС, ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 15567 21.12.2023 г. по Въззивно частно гражданско дело № 14018 / 2023 СГС.

Процесният договор за потребителски кредит е недействителен, на осн.чл.22 ЗПК., тъй като не отговаря на изискването на чл.11, ал.1, т.10 ЗПК, относимо към съдържанието му, а именно в него липсва посочване на годишния процент на разходите по кредита, изчислен към момента на сключването на договора, съобразно установената методика в Приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 ЗПК. **В този смисъл изрично и Решение № 50056 от 29.05.2023г. по т.д.№ 2024 / 2022г. I т.о., ВКС, което е постановено по идентичен въпрос за застрахователна премия, която не е включена в изчислението на ГПР.**

В този смисъл по идентични договори и трайната съдебна практика –

Определение № 2282 от 15.09.2023 г. на ОС - Бургас по в. ч. гр. д. № 1426/2023 г.

Определение № 690 от 4.09.2023 г. на ОС - Ловеч по в. ч. гр. д. № 375/2023 г.

И тъй като не е спазено изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен на основание чл. 22 ЗПК. При недействителност на договора, съгласно разпоредбата на чл. 23 ЗПК, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. Съдът следва да установи с решението си дължимата сума по приетия за недействителен договор за потребителски кредит и да я присъди на ищеца, доколкото ЗПК е специален закон по отношение на ЗЗД и в цитираната разпоредба на чл.23 ЗПК е предвидено задължението на потребителя за връщане на чистата сума по кредита. Това следва от характеристиката на договора за потребителски кредит, посочена по-горе и задължението за периодичност за връщането на сумата. Ако се приеме, че установяването на дължимостта на чистата сума по получения кредит и осъждането на потребителя за нейното връщане следва да се извърши в отделно производство, по предявен иск с правно основание чл. 55 ЗЗД, то би се достигнало до неоснователно обогатяване за потребителя, предвид изискуемостта на вземането по недействителен договор. Това би противоречало на принципа за недопускане на неоснователно обогатяване, в какъвто смисъл е разпоредбата на чл. 23 ЗПК в специалния ЗПК – виж **решение № 50174 от 26.10.2022 г. по гр. д. № 3855/2021 г. на IV г. о. на ВКС,** както и решение № 3432 от 28.11.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 3194/2022 г., решение №

262416 от 06.04.2021 г. на СГС по в. гр. д. № 11890/2019 г., решение № 262316 от 06.04.2021 г. на СГС по в. гр. д. № 1799/2020 г.

С оглед на изложеното, съдът намира, че на основание [чл. 411, ал. 2, т. 2 ГПК](#) във връзка с чл. 22, т. 10 ЗПК и чл. 23 ЗПК заявлението в посочената част за договора лихва, мораторна лихва, и застрахователна премия следва да се отхвърли.

Така мотивиран, съдът

РАЗПОРЕДИ:

ОТХВЪРЛЯ заявлението на Ю.Б. срещу З. А. К. с ЕГН: ***** за издаване на заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 417 ГПК за сумата 1 092,85 лева (хиляда деветдесет и два лева и 85 стотинки), представляваща договорна лихва за период от 29.11.2021 г. до 15.08.2023 г., сумата 296,09 лева (двеста деветдесет и шест лева и 09 стотинки), представляваща мораторна лихва за период от 29.11.2021 г. до 13.11.2023 г., сумата 214,48 лева (двеста и четиринадесет лева и 48 стотинки), представляваща такса за период от 04.08.2021 г. до 10.01.2023 г., 157,42 лева (сто петдесет и седем лева и 42 стотинки), представляваща застраховки за период от 28.07.2021 г. до 23.12.2021 г., 24,00 лева (двадесет и четири лева), представляваща обезщетение за уведомяване за период от 21.09.2023 г. до 13.11.2023 г., както и държавна такса в размер на 105,14 лева (сто и пет лева и 14 стотинки) и адвокатско възнаграждение в размер на 675,43 лева (шестстотин седемдесет и пет лева и 43 стотинки).

Разпореждането подлежи на обжалване с частна жалба пред Софийски градски съд в едноседмичен срок от връчване на препис от него на заявителя.

Съдия при Софийски районен съд: _____